

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของครอบครัวบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดตราด ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการศึกษา โดยเรียงลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ครอบครัวและวงจรชีวิตครอบครัว
 - 1.2 พฤติกรรมการลงทุนของครอบครัว
 - 1.3 ปัจจัยกำหนดการลงทุนของครอบครัว
2. ข้อมูลบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดตราด
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ครอบครัวและวงจรชีวิตครอบครัว

1.1.1 ครอบครัว

ความหมายของครอบครัว ที่มีความหมายหลากหลายแตกต่างกันไป ตามความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แม้แต่นักวิชาการ ที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ยังให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามความเข้าใจของแต่ละคน (ชูษะ รุ่งปัจฉิม 2544 :5-6) ความหมายของครอบครัวที่มีความสอดคล้องในด้านเศรษฐกิจเป็นความหมายที่กำหนดขึ้น โดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติกล่าวว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์ และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งมีการพึ่งพิงกันทางสังคม และเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ทางกฎหมาย หรือทางสายโลหิต และบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นช้อยกเว้นบางประการจากที่กล่าวมา (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ 2537 อ้างถึงใน อุมพร ตรังคสมบัติ 2541: 2)

1.1.2 วงจรชีวิตครอบครัว

วงจรชีวิตครอบครัว หมายถึง ระยะเวลาเปลี่ยนแปลงชีวิตครอบครัวจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เริ่มต้นจากการแต่งงานของหญิงชาย และสิ้นสุดลงที่การจากไปของกลุ่มสมรส โดยมีลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตครอบครัวที่เกิดขึ้นชัดเจนตั้งแต่เมื่อเริ่มสร้างครอบครัว เมื่อครอบครัวมีสมาชิกใหม่ เมื่อครอบครัวมีสมาชิกลดลง จนกระทั่งเมื่อครอบครัวสูญเสียชีวิตของกลุ่มสมรส หรือด้วยเหตุผลอื่นที่ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันในฐานะครอบครัวต่อไปได้อีก ซึ่งวงจรชีวิตครอบครัวของครอบครัวที่มีบุตร สามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงที่มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นหลัก (จิตตินันท์ เฑาะคุปต์ 2545: 6-9) ได้ 4 ระยะ ซึ่งเมื่อผนวกกับแนวคิดการแบ่งวงจรชีวิตครอบครัว โดยใช้ลักษณะการเงินของครอบครัวเป็นเกณฑ์ (สุขใจ น้ำพุด 2539: 12) จะอธิบายระยะต่างๆ ของวงจรชีวิตครอบครัวได้ดังนี้

1) **ระยะครอบครัวเริ่มต้น** ระยะนี้ครอบครัวเพิ่งแต่งงานใหม่ ยังไม่มีบุตร แต่ละฝ่ายมีรายได้ไม่มากนัก อาจมีทรัพย์สินเดิมอยู่บ้าง เช่นรถยนต์ หรือเงินออมจำนวนหนึ่ง หรือบางคนอาจเริ่มต้นด้วยการเป็นหนี้ก็มี ในช่วงนี้ความจำเป็นในการใช้เงินของครอบครัวยังมีน้อย การใช้จ่ายสำหรับอาหาร เสื้อผ้ามีไม่มากนัก การพักผ่อนบันเทิงมีอยู่บ้าง เนื่องจากมีเวลาว่าง ในระยะนี้เป็นโอกาสดีที่จะซื้อหาของใช้จำเป็นสำหรับครอบครัวและออมไว้สำหรับยามฉุกเฉิน หรือเก็บออมเพื่อจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

2) **ระยะครอบครัวขยายตัว** เริ่มต้นจากเมื่อเริ่มมีบุตร จนถึงระยะที่บุตรเข้าสู่วัยรุ่น ระยะนี้ครอบครัวต้องมีการระมัดระวังในการใช้จ่ายสูงขณะเดียวกันความสามารถในการหารายได้ของครอบครัวในช่วงนี้ก็สูงด้วย รายจ่ายส่วนใหญ่ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า การรักษาพยาบาล การศึกษาของบุตร และจะมีการวางแผนการใช้เงินเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ครอบครัวซึ่งได้แก่ การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองถึงบุตรด้วย การซื้อบ้านเป็นของตนเอง ตลอดจนการเก็บออมไว้สำหรับการศึกษาชั้นสูง (อุดมศึกษา) ของบุตรในอนาคต

3) **ระยะครอบครัวอยู่ตัวหรือเริ่มหดตัว** เริ่มเมื่อบุตรสำเร็จการศึกษาออกหางานทำและแยกย้ายไปตั้งครอบครัวใหม่ ซึ่งในช่วงนี้ครอบครัวจะเริ่มเก็บเงินได้ และเป็น การดีที่จะเก็บออมไว้ใช้ยามชรา เพราะไม่มีภาระที่จะต้องส่งเสียบุตรอีกแล้ว การใช้จ่ายได้แก่ ด้านอาหาร เสื้อผ้า ซึ่งมีไม่มากนัก แต่รายจ่ายเพื่อการพักผ่อนจะสูงขึ้น บางครอบครัวอาจมีการใช้จ่ายเพื่อสร้างธุรกิจที่อยู่อาศัยให้กับบุตรด้วย

4) **ระยะครอบครัวหดตัว** เริ่มต้นจากที่มีเฉพาะสามีภรรยา เพราะลูกๆ แต่งงานแยกย้ายกันไปแล้ว จนถึงก่อนเกษียณหรือก่อนเป็นม่าย รายได้ของครอบครัวจะไม่เพิ่ม

มากนัก หรืออาจได้รับผลตอบแทนจากทรัพย์สินต่างๆ ที่ลงทุนไว้ แต่ก็มีจำนวนจำกัด การใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้าลดลง แต่ค่ารักษาพยาบาลจะสูงขึ้น บางครอบครัวอาจได้รับเงินช่วยเหลือจากบุตร การใช้จ่ายเพื่อการซ่อมแซมสิ่งต่างๆ จะมีมากขึ้น เนื่องจากสิ่งของต่างๆ เริ่มหมดอายุการใช้งาน ช่วงนี้ครอบครัวสามารถเก็บออมได้บ้าง แต่ก็ต้องนำไปจ่ายเป็นค่าหมอค่ายาเสียมากกว่า

ส่วนครอบครัวไม่มีบุตร ไรซ์ ได้ใช้เกณฑ์จำนวนปีของการแต่งงานและแบบแผนเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งวงจรชีวิตครอบครัวเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะ 5 ปีแรกของการแต่งงาน 2) ระยะ 5 ปีที่สองของการแต่งงาน 3) ระยะ 10 ปีที่สองของการแต่งงาน และ 4) ระยะของการแต่งงาน 20 ปีหรือมากกว่า (Rice 1964 อ้างถึงในจิตตินันท์ เตะทะคุปต์ 2545: 9)

โดยสรุป ในช่วงต้นและช่วงปลายของวงจรชีวิตส่วนต่างๆ ได้กับการบริโภคจะมีค่าเป็นลบ โดยอาจจะมีการกู้ยืมในช่วงต้นและมีการนำเงินออมออกมาใช้ในช่วงปลาย การออมหรือการลงทุนจะเกิดแต่เฉพาะในช่วงกลางของชีวิตเท่านั้น เพราะเป็นช่วงที่มีรายได้มากกว่าการบริโภค (วิลเลียมส์ ไทยอุดด่าห์ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์ 2530: 20)

1.2 พฤติกรรมการลงทุนของครอบครัว

ในทฤษฎีการลงทุน กล่าวว่า การลงทุนเกิดขึ้นได้ทั้งการลงทุนโดยอิสระ (Autonomous investment) ซึ่งเป็นการลงทุนที่ไม่ขึ้นกับรายได้ เช่นการลงทุนซื้อที่ดิน หรือการตั้งเครื่องจักรเข้ามา ทั้งๆ ที่ยังไม่มีการผลิต และยังไม่มียาได้เพิ่มขึ้น การลงทุนอีกชนิด คือการลงทุนโดยถูกจูงใจ (Induced investment) ซึ่งเป็นการลงทุนที่ขึ้นกับรายได้ กล่าวคือ เมื่อรายได้มากขึ้น ผู้ลงทุนก็ต้องการจะลงทุนมากขึ้น เพื่อจัดหาสินค้าสนองความต้องการของผู้บริโภค ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่เมื่อรายได้ลดลงก็จะลดการลงทุนลง (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย 2545: 77)

ปัจจัยกำหนดการลงทุน คืออัตราดอกเบี้ย และผลตอบแทนจากการลงทุน ปริมาณการลงทุนมีความสัมพันธ์ทางเดียวกันกับผลตอบแทน แต่เป็นปฏิภาคผกผันกันกับอัตราดอกเบี้ย

ความหมายของการลงทุน ตามพจนานุกรมศัพท์เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงินและการธนาคาร (วิทยากร เชิงกุล 2540: 274) ให้ความหมายการลงทุน (Investment) คือ การนำเงินไปลงทุนเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่ม ซึ่งใกล้เคียงกับความหมายในพจนานุกรมศัพท์ธุรกิจ และตลาดหลักทรัพย์ (ก่อเกียรติ พาณิชกุล 2544: 261) ให้ความหมายการลงทุนว่า การลงทุนเพื่อให้ได้กำไร การใช้เงินเพื่อให้ได้เงินเพิ่ม แต่ สุขใจ น้ำผุด (2539: 186) ให้ความหมายว่าเป็นการนำทรัพย์สินที่บุคคลมีอยู่ไปดำเนินการในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะให้ผลตอบแทนกลับคืนมาในช่วงระยะเวลานั้น ส่วนณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย (2545: 77) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เงินลงทุนส่วนใหญ่มาจากเงินออม จึงพอจะสรุปได้ว่า การลงทุนของครอบครัวคือ การที่ครอบครัวนำเงินที่มีอยู่ หรือหามา

ก็ตาม ไปดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม ความหมายของการลงทุนชัดเจนขึ้นจากการเปรียบเทียบของวรรณิ ชลนภาสถิตย์ (2545: 76) เปรียบเทียบการออมและการลงทุนว่า การออมทำให้มีทรัพย์สิน ส่วนการลงทุนทำให้เกิดส่วนเพิ่ม

การลงทุนมีความสัมพันธ์กับเรื่องผลตอบแทน (Returns) และความเสี่ยง (Risks) สุชาติ สถาวรวงศ์ (2545: 189) อธิบายว่าการลงทุนพิจารณาจัดสรรเงินโดยวิเคราะห์ภาวะต่างๆ เพื่อนำเงินดังกล่าวไปลงทุน และพิจารณาถึงผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับเปรียบเทียบกับความเสี่ยงจากการลงทุนที่ยอมรับได้ หมายถึง การที่คนเราลงทุนก็เพราะเราคาดหวังจะได้รับผลตอบแทนเท่านั้นเท่านี้ แต่บางครั้งอาจไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ จึงต้องอยู่ภายใต้ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นด้วย ผลตอบแทนจากการลงทุนมีหลายรูปแบบ (สุขใจ น้ำผุด 2539: 188) ได้แก่

- 1) รายได้ตามปกติ (Current income) ได้แก่ ดอกเบี้ยหรือเงินปันผล
- 2) กำไรจากการซื้อขายหุ้น (Capital gains)
- 3) ค่าเช่า (Rent) ในการลงทุนซื้อทรัพย์สิน โดยเฉพาะพวกอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน รถยนต์
- 4) ผลตอบแทนอื่นๆ (Others) เช่น โอกาสรับเลือกเป็นผู้บริหารกิจการ สิทธิในการซื้อหุ้นใหม่ในราคาพิเศษ

โดยโครงสร้างหน้าที่ของครอบครัว ครอบครัวมีการจัดระบบภายใน ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละชั้นของวงจรชีวิตครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่อย่างสมดุล และมีความต่อเนื่อง โดยในแต่ละชั้นครอบครัวมีงานหลักที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นระบบครอบครัว ได้แก่ (จรรยา สุวรรณทัต 2544: 42)

- 1) ดูแลให้สมาชิกครอบครัวได้มีที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และอื่นๆ
- 2) ตอบสนองความต้องการของสมาชิกครอบครัวในด้านเวลา สถานที่ ความสะดวกต่างๆ เท่าที่ครอบครัวสามารถกระทำได้
- 3) กำหนดขอบข่ายงานแก่สมาชิกหลักของครอบครัวว่าใครจะต้องทำหน้าที่ใดบ้าง โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนการจัดการ การดูแลบ้านและสมาชิก
- 4) ทำหน้าที่ในกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมแก่สมาชิกครอบครัว ให้มีวุฒิภาวะ และการปรับตัวเพิ่มขึ้น ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว
- 5) สร้างแนวทางการมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร การแสดงความรัก ความก้าวร้าว ความต้องการทางเพศ ภายในครอบครัวหรือชีวิตจำกัดที่สังคมยอมรับ
- 6) ให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรตามขั้นตอนของวัยอย่างเหมาะสม
- 7) สร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษา สถาบันศาสนา งาน และชีวิตของชุมชน

8) รักษากำลังใจและแรงจูงใจ สัมฤทธิ์ผล เตรียมความพร้อมในการเผชิญกับวิกฤตครอบครัว สร้างเป้าหมายสำรองหรือทางออก และพัฒนาค่านิยมครอบครัว

จากงานหลักของครอบครัวข้อแรกที่จะต้องดูแลสมาชิกครอบครัวให้มีที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และปัจจัยอื่นๆ นั้น ครอบครัวจำเป็นต้องกำหนดแนวทางนโยบาย โดยเฉพาะเรื่องการเงิน ซึ่งโดยปกติครอบครัวทั่วไปจะมีแนวคิดในการจัดการเงินแตกต่างกันไป บางครอบครัวพอใจที่จะเก็บเงินสดไว้ในมือ ในขณะที่บางครอบครัวพอใจกับการฝากเงินไว้กับธนาคาร หรือนำไปลงทุนในแหล่งลงทุนต่างๆ ด้วยเห็นว่าการเก็บเงินสดไว้ในมือเฉยๆ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งยังเสี่ยงต่อการสูญหาย การลงทุนจะเป็นวิถีทางที่จะเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งนี้แต่ละครอบครัวจะมีพฤติกรรมการลงทุนที่แตกต่างกันออกไป ทั้งจุดมุ่งหมายการลงทุน รูปแบบการลงทุน และปริมาณเงินลงทุน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่แวดล้อมครอบครัวนั้นๆ

1.2.1 จุดมุ่งหมายการลงทุนของครอบครัว

จุดมุ่งหมายในการลงทุนของผู้ลงทุนแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันไป บางครอบครัวหวังรายได้ บางครอบครัวหวังกำไรจากการขายหลักทรัพย์ และบางครอบครัวอาจต้องการทั้งสองอย่าง โดยสรุปสามารถแบ่งจุดมุ่งหมายของการลงทุน (เพชรี ขุมทรัพย์ 2540:4-5; สุชาติ สถาวรวงศ์ 2545: 189-190) ดังนี้

- 1) **ต้องการเพิ่มรายได้** เกิดความงอกเงยของเงินทุน (Capital growth) ผู้ลงทุนมักจะตั้งจุดมุ่งหมายให้เงินทุนเพิ่มพูนขึ้น โดยการนำดอกเบี้ยและเงินปันผลที่ได้รับไปลงทุนใหม่ ความงอกเงยนี้ช่วยปรับฐานของผู้ลงทุนในระยะยาวให้ดีขึ้น รักษาอำนาจซื้อให้คงไว้ และให้การจัดการคล่องตัวขึ้น
- 2) **ต้องการความปลอดภัยของเงินทุน** (Security of principal) เป็นการรักษากำไรเงินต้นเริ่มแรกให้คงไว้ และป้องกันความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดจากอำนาจซื้อลดลงอันเป็นผลจากภาวะเงินเฟ้อ รวมทั้งความปลอดภัยจากการสูญหาย หรือถูกโจรกรรม
- 3) **ต้องการเสถียรภาพของรายได้และความมั่นคงของครอบครัว** (Stability of income) ผู้ลงทุนมักจะลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้สม่ำเสมอ เพื่อนำรายได้ที่ได้ไปใช้เพื่อการบริโภคในอนาคต หรือเป็นเงินทุนสำรองยามฉุกเฉิน หรือเพื่อลงทุนใหม่ต่อไป
- 4) **เกิดสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินสด** (Liquidity) สามารถเบิกใช้ได้ทันทีเมื่อต้องการ หรือมีโอกาสลงทุนที่น่าดึงดูดใจมากกว่าจะได้มีเงินพร้อมที่จะลงทุนได้ทันที แต่การที่มีสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินสดสูง ความสามารถในการทำกำไรย่อมลดลง
- 5) **เพื่อกระจายความเสี่ยง** (Diversification) โดยลงทุนในหลักทรัพย์หลายๆ ประเภท ย่อมเป็นการกระจายความเสี่ยงมากกว่าที่ลงทุนในหลักทรัพย์ใดหลักทรัพย์หนึ่ง

โดยเฉพาะ ทั้งนี้ความน่าลงทุนในหลักทรัพย์ใดนั้นย่อมขึ้นกับผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ โดยเปรียบเทียบกับความเสี่ยงจากการลงทุนนั้นๆ เสมอ

6) ความพอใจในด้านภาษี (Favorable tax status) จะทำอย่างไรจึงจะรักษารายได้และกำไรจากการขายหลักทรัพย์ให้ได้มากที่สุด การประเมินภาษีในอัตราก้าวหน้าทำให้รายได้และกำไรลดลง ผู้ลงทุนอาจเลี่ยงการเสียภาษีโดยการลงทุนในประเภทการลงทุนที่ได้รับการยกเว้นภาษี

1.2.2 รูปแบบการลงทุนของครอบครัว

ลักษณะการลงทุน สามารถแบ่งได้หลายลักษณะตามมุมมองแต่ละบุคคล ได้แก่การแบ่งตามรูปแบบของการลงทุน แบ่งตามประเภทของทรัพย์สิน แบ่งตามลักษณะของผลตอบแทน และแบ่งตามประเภทของตลาด (ทวิ วิริยทรัพย์ 2537: 7-8) ดังนี้

1) การลงทุนที่แบ่งตามรูปแบบของการลงทุน ได้แก่

(1) การลงทุนทางตรง หมายถึง การนำเงินทุนทั้งหมดมาแปรรูป และก่อให้เกิดธุรกรรมและมีผลตอบแทนของธุรกิจที่เกิดขึ้น การลงทุนประเภทนี้เป็นการลงทุนจริง คือ มีการผลิตสินค้าและบริการ มีการขยายกำลังการผลิตหรือการจัดหาที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อทำธุรกิจต่างๆ นักลงทุนในลักษณะนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้ประกอบการ สิ่งที่น่าห่วงก็คือ รายได้จากการประกอบการ การลงทุนทางตรงบางประเภทอาจไม่มีการผลิตหรือธุรกิจเกิดขึ้นก็ได้ คือการลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์บางส่วน โดยมุ่งหวังว่าระดับราคาจะเพิ่มขึ้น

(2) การลงทุนทางอ้อม หมายถึง การนำเงินเข้าไปจัดซื้อหลักทรัพย์โดยผ่านตลาดรอง เพื่อให้เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการมีเงินทุนไปใช้เพื่อการลงทุนที่แท้จริง การลงทุนในทางอ้อมอาจได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย เงินปันผล และ/หรือกำไรจากส่วนต่างราคา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ก็คือการฝากเงินกับธนาคารเป็นการให้กู้ยืม เพื่อให้ธนาคารในฐานะที่เป็นตัวกลางนำเงินฝากไปปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการ อีกรูปแบบหนึ่งคือการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์อันได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หรือหุ้นของกิจการ เมื่อกิจการได้รับเงินจากผู้ลงทุนจะนำเงินนั้นไปลงทุนประกอบกิจการ และหากกิจการมีกำไรจะแบ่งผลกำไรให้กับผู้ลงทุนในรูปของเงินปันผล จะเห็นได้ว่าผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนทางอ้อมในรูปของเงินปันผลจากการที่กิจการนำเงินไปลงทุนในการประกอบธุรกิจโดยตรง

สำหรับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อาจเป็นการลงทุนทางตรงหรือการลงทุนทางอ้อมก็ได้ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้ลงทุน ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 พวก คือนักลงทุนและนักเก็งกำไร โดยนักลงทุนหวังกำไรระยะยาว ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจะมาจากเงินปันผลและหุ้นเพิ่มทุนมากกว่าการเพิ่มขึ้นของราคาหุ้น แต่นักเก็งกำไรหวังกำไรระยะสั้นโดยมุ่งกำไรจากการ

ขายหุ้นเป็นสำคัญ (โสภณ ด้านศิริกุล 2545 : 108) ดังนั้นการลงทุนของนักเก็งกำไรในตลาดหลักทรัพย์จึงเป็นรูปแบบการลงทุนทางตรง ส่วนการลงทุนของนักลงทุน ในตลาดหลักทรัพย์จึงเป็นรูปแบบการลงทุนทางอ้อม

2) การลงทุนที่แบ่งตามประเภทของทรัพย์สิน ได้แก่

(1) การลงทุนในตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ (Consumption Assets)

ตลาดสินค้าโภคภัณฑ์จะมีลักษณะคล้ายตลาดทุนก็คือ มีการซื้อและขายโภคภัณฑ์แต่ละประเภทตามลักษณะของสินค้า เช่น เมล็ดพันธุ์พืช เป็นต้น การซื้อขายในปัจจุบันจะเรียกว่าสัญญาการซื้อขายทันที หมายถึง มีการส่งมอบสินค้าโภคภัณฑ์ดังกล่าวให้กับผู้ซื้อได้หรืออาจมีการซื้อขายในอนาคต ในลักษณะสัญญาซื้อขายล่วงหน้า นั่นคือการซื้อขายเกิดขึ้นแล้วแต่การส่งมอบจะกำหนดวันที่ส่งมอบในอนาคต เช่น ภายใน 9 เดือน การซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดต่างประเทศ มีธุรกรรมมากและมีการเสนอซื้อและเสนอขายราคาสินค้าโภคภัณฑ์ทุกวัน สำหรับประเทศไทยตลาดสินค้าโภคภัณฑ์อยู่ระหว่างการศึกษาวางจะต้องจัดตั้งขึ้นหรือไม่เช่นกัน

(2) การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate) เป็นการลงทุนในทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ เช่น การจัดซื้อที่ดิน การพัฒนาที่ดิน และการก่อสร้างอพาร์ทเมนต์ให้เช่าระยะยาว เป็นต้น สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทหลักคือ

ก. กองทุนเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน ในประเทศไทยยังไม่เคยมีการจัดตั้งกองทุนนี้อย่างชัดเจน ลักษณะทั่วไปคือการจัดตั้งกองทุนเพื่อเสนอขายต่อนักลงทุนทั่วไป เพื่อนำเงินทุนไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคาร เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลตอบแทนและนำผลตอบแทนนั้นมากระจายให้กับนักลงทุน

ข. การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์โดยตรง วิธีการนี้เป็นการลงทุนโดยตรงจากนักลงทุนเพื่อจัดซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดินเปล่า อาคารบ้านพักอาศัยสำเร็จรูป หรืออพาร์ทเมนต์ เพื่อทำการพัฒนาขายต่อหรือเก็งกำไรจากราคาที่สูงขึ้น

(3) สินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ เป็นต้น

3) การลงทุนที่แบ่งตามลักษณะของผลตอบแทน ได้แก่

(1) หลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนคงที่ ได้แก่ การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราที่คงที่

(2) หลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนไม่คงที่ เช่น การลงทุนในหุ้นสามัญ ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความสามารถในการทำกำไรของกิจการนั้นๆ

4) การลงทุนที่แบ่งตามประเภทของตลาด ได้แก่

(1) การลงทุนในตลาดเงิน เช่น การลงทุนในตั๋วเงินคลัง การซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน การฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

(2) การลงทุนในตลาดทุน เช่นการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ (หุ้นสามัญ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อขายหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้)

ในมุมมองของครอบครัว พฤติกรรมการลงทุนของครอบครัวเป็นตัวกำหนดที่เหมาะสมในการแบ่งรูปแบบการลงทุน เพื่อการทำความเข้าใจได้ง่ายขอแบ่งตามวิธีการหรือรูปแบบของการลงทุน เป็นการลงทุนทางตรง และการลงทุนทางอ้อม ซึ่งกิจกรรมการลงทุนที่พบบ่อยในแต่ละประเภท ได้แก่

1) การลงทุนทางตรง ได้แก่ (1) จัดตั้งกิจการหรือธุรกิจส่วนตัว (2) ซื้อบ้านหรือที่ดิน โดยไม่ประสงค์พักอาศัยเอง (3) สะสมของมีค่า เช่นทองคำ วัตถุโบราณ หรือสิ่งของที่คาดว่าจะมีค่าสูงขึ้นในอนาคต (4) ให้ผู้อื่นกู้ยืม และ (5) เล่นแชร์ เป็นต้น

2) การลงทุนทางอ้อม ได้แก่ (1) การฝากเงินกับธนาคาร (2) การซื้อสลากออมสิน หรือพันธบัตรรัฐบาล หรือหุ้นกู้ (3) การซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวม (4) การซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (5) การเป็นสมาชิกกองทุนเลี้ยงชีพ เช่นกองทุน กบข. กองทุน กสจ. และ (6) การส่งเบี้ยประกันชีวิต เป็นต้น

1.2.3 ปริมาณการลงทุนของครอบครัว

จุดเริ่มต้นของการลงทุน คือการตัดสินใจว่าภาพพจน์การลงทุนควรไปในรูปใด นั่นคือการกำหนดนโยบายการลงทุน สิ่งแรกที่ต้องลงทุนต้องกระทำคือการกำหนดจำนวนเงินที่จะลงทุน เพื่อให้รู้ขีดความสามารถในการลงทุนของตน (เพชรี ชุมทรัพย์ 2540 : 8) ผู้ที่มีเงินออมจำนวนจำกัด ย่อมมีโอกาสที่จะนำเงินไปลงทุนได้น้อยกว่าผู้ที่มีเงินออมจำนวนมาก เพราะการลงทุนบางประเภทจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง (สุพพตา ปิยะเกศิน 2539 : 326) ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้น้อย มีเงินเก็บออมน้อย โอกาสในการนำเงินออมไปลงทุนย่อมน้อยลงด้วยเช่นกัน ในทฤษฎีฟังก์ชันการบริโภคของนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ Sir John Maynard Keynes กล่าวว่าไว้ว่าการบริโภคขึ้นกับรายได้โดยที่บุคคลคนหนึ่งมักจะบริโภคสินค้ามากขึ้นเมื่อรายได้มากขึ้น แต่เนื่องจากมนุษย์มีขีดความสามารถในการบริโภคที่จำกัด ดังนั้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การบริโภคจะเพิ่มขึ้น แต่เพิ่มขึ้นช้ากว่ารายได้จึงทำให้มีเงินออมเกิดขึ้น (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย 2545 : 75)

ความสามารถในการลงทุนของครอบครัวในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับนโยบายด้านการเงิน ความพึงพอใจของครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ การ

ประเมินความสามารถการลงทุนของครอบครัว อาจจะอนุมานได้จากอัตราส่วนการออม เนื่องจากเงินลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของเงินออมที่นำไปลงทุนให้เกิดผลตอบแทนกลับเป็นรายได้ ซึ่งอัตราส่วนการออม (อัตราส่วนการออม = เงินสดคงเหลือ/รายได้หลังหักภาษี) จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการออมเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้หลังจากหักภาษีแล้ว อัตราส่วนมาตรฐานการออมของบุคคลโดยทั่วไปเฉลี่ยประมาณ 5 – 8 % (สุขใจ น้ำผุด 2539 : 30) อย่างไรก็ตามตัวเลขอัตราส่วนการลงทุนไม่สามารถใช้ตัวเลขเดียวกับอัตราส่วนการออมได้ เนื่องจากการลงทุนอาจนำเงินจากแหล่งอื่นมาลงทุนนอกเหนือจากเงินออมก็ได้

1.3 ปัจจัยกำหนดการลงทุนของครอบครัว

1.3.1 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว การที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจเป็นผู้มีความรู้ จะทำให้สามารถมีความเข้าใจในการลงทุนที่ดีพอ (สุพพตา ปิยะเกสิน 2539: 323) ผลการศึกษาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2531 พบว่าการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับการลงทุนของเกษตรกร (ทวี อุปัทมย์ 2534 : บทคัดย่อ) และผลการศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนในการเลือกโบรกเกอร์ และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ห่องคำจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักลงทุนที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลทางด้านการวิเคราะห์เทคนิคในการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น (เพ็ญใจ สุขะดุก 2543 : 59-61)

1.3.2 วงจรชีวิตครอบครัว

วงจรชีวิตครอบครัว ความสามารถในการหารายได้ ความรับผิดชอบและภาระของครอบครัวในแต่ละช่วงวงจรชีวิตแตกต่างกัน (สุขใจ น้ำผุด 2539: 11) โดยที่รายได้เป็นตัวแปรสำคัญ เพราะการบริโภคจะเพิ่มในอัตราที่ต่ำกว่าการเพิ่มรายได้ ผลต่างของรายได้กับการบริโภคในช่วงต้น และช่วงปลายของวงจรชีวิตครอบครัวจะต่ำกว่าช่วงกลาง จึงทำให้มีเงินเหลือเป็นเงินออมเพียงพอที่จะลงทุนในช่วงกลางของวงจรชีวิตครอบครัว ได้มากกว่าระยะวงจรชีวิตช่วงอื่นของครอบครัว (วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์ 2530: 20)

1.3.3 รายได้ของครอบครัว

ผู้มีกำลังเงินสูงกว่าจะมีโอกาสมากกว่าผู้มีกำลังเงินน้อย ในการเลือกลงทุนจากแหล่งลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง โดยไม่ถูกจำกัดขอบเขต ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้สูงย่อมมีการโอกาสลงทุนมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำกว่า จากเหตุผลส่วนต่างรายได้กับการบริโภคที่ต่างกัน

การศึกษาของเรื่องฤติ อุดมอนุสรณ์ (2539 : 41-42) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ลงทุนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการลงทุนในหลักทรัพย์ก็เพิ่มขึ้นด้วย

ทฤษฎีรายได้ (Income Theory) อธิบายว่ารายได้ หมายถึง สิ่งที่ได้มาแล้ว ไม่มีพันธะที่จะต้องจ่ายคืนและได้มาจากหลายๆ กรณี รายได้ของสมาชิกครอบครัวส่วนใหญ่มาจากการทำงานในรูปค่าจ้าง เงินเดือน เป็นรายได้ที่ค่อนข้างมีความแน่นอน เรียกว่ารายได้ถาวร (Permanent income) ส่วนรายได้ที่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและจำนวนไม่แน่นอนเรียกว่ารายได้ชั่วคราว (Transitory income) เช่น การถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล การได้รับเงินอุดหนุนช่วยเหลือ การรับมรดก (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย 2545: 70-72) การแบ่งประเภทรายได้เป็นรายได้ถาวรและรายได้ชั่วคราวนี้ คล้ายกับการแบ่งรายได้ตามลักษณะอาชีพ ของวรรณิ ชลนภาสติธย์ (2545: 84-89) ซึ่งแบ่งออกเป็นรายได้ประจำ และรายได้ที่มีรายได้ประจำ ถึงแม้เรียกแตกต่างกัน แต่แหล่งรายได้ถาวร หรือรายได้ประจำคือเงินเดือนหรือค่าจ้างเช่นเดียวกัน ส่วนรายได้ชั่วคราวมีแหล่งรายได้เช่นเดียวกันกับรายได้ที่มีรายได้ประจำ และได้เพิ่มเติมตัวอย่างรายได้แหล่งรายได้จากการทำงานล่วงเวลา การทำงานพิเศษ เช่นพยาบาลเฝ้าไข้ แพทย์เปิดคลินิกส่วนตัว รายได้จากการลงทุนธุรกิจ ลงทุนในหลักทรัพย์ และลงทุนในสินทรัพย์

รายได้ของครอบครัวจะถูกใช้จ่ายเป็นเครื่องอุปโภค บริโภคและบริการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของครอบครัว และเหลือเป็นเงินออมส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดดอกออกผลต่อไป (วรรณิ วงษา 2529: 75)

1.3.4 การวางแผนใช้จ่ายเงินของครอบครัว

การวางแผนทางการเงินของครอบครัว เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินเกี่ยวกับรายได้ และรายจ่ายของครอบครัว เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (วรรณิ ชลนภาสติธย์ 2545: 143) การลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนทางการเงิน ถ้าครอบครัวมีการวางแผนใช้จ่ายเงินที่ดี จะมีเงินเหลือหรือมีช่องทางหาเงินทุนมาลงทุนเพื่อเพิ่มพูน อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบของการวางแผนครอบครัวได้แก่

1) ค่าใช้จ่ายของครอบครัว อาจแยกเป็นประเภทรายจ่ายได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ (สุพพตา ปิยะเกสิน 2539: 66) คือ

(1) รายจ่ายประจำ หมายถึง รายจ่ายที่เป็นภาระผูกพันและมีรอบระยะเวลาการจ่ายสม่ำเสมอตลอดไปชั่วระยะหนึ่ง

(2) รายจ่ายแปรได้ เป็นรายจ่ายประเภทสำคัญที่ทุกคนรอบควรควรมีการควบคุมที่ดี เพราะรายจ่ายประเภทนี้อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน หรือเป็นรายจ่ายที่ได้มีการตั้งไว้ว่า อาจจะมีการจ่ายเกิดขึ้นวันใดวันหนึ่งในอนาคต

(3) รายจ่ายกึ่งประจำกึ่งแปรได้ หมายถึง รายจ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการใช้จ่ายได้เลย ซึ่งถึงแม้ว่ารายการเหล่านี้จะเป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำก็ตาม แต่จำนวนเงินแต่ละรอบระยะเวลามักเป็นจำนวนไม่แน่นอน

2) วิธีการใช้จ่ายของครอบครัว มีหลายวิธี ทุกวิธีมีคุณค่าในตัวเอง แต่ละครอบครัวควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของครอบครัว (วารุณี วงษา 2529: 88-92)

(1) แบบกุมอำนาจ เป็นวิธีการใช้จ่ายที่อยู่ภายใต้อำนาจของผู้หาเงินรายได้เลี้ยงครอบครัว

(2) แบบปันส่วนจ่าย ทำได้โดยแบ่งเงินออกมาส่วนหนึ่งจากเงินรายได้ทั้งหมดของครอบครัวเป็นจำนวนที่แน่นอน เพื่อใช้จ่ายภายในครอบครัว

(3) แบบแบ่งครึ่ง เงินรายได้ทั้งหมดของครอบครัวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนเท่าๆ กัน ถ้าทั้งสามีและภรรยามีรายได้ก็จะนำมารวมกันแล้วแบ่งครึ่ง ส่วนรายจ่ายของครอบครัวก็จะแบ่งเป็น 2 ส่วนเท่าๆ กันด้วย เพื่อให้สามีและภรรยารับผิดชอบกันคนละส่วน หรือแบ่งกันรับผิดชอบคนละครึ่ง

(4) แบบเฉลี่ยส่วนจ่าย เป็นอีกวิธีหนึ่งที่หักรายจ่ายของครอบครัวแล้วมีเงินเหลือจะแบ่งเป็น 2 ส่วนเท่าๆ กัน ให้สามีและภรรยาไว้ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเสรี

(5) แบบงบประมาณ การใช้จ่ายเงินรายได้ของครอบครัววิธีนี้ เป็นการใช้จ่ายอย่างมีแผนและเป็นโครงการร่วมกันของครอบครัว การทำงบประมาณอาศัยการวิเคราะห์ความจำเป็นและทรัพยากรที่จะทำได้สิ่งที่จำเป็น แล้วนำไปปฏิบัติพร้อมกับปรับปรุงการใช้จ่าย

3) ประโยชน์ของการวางแผนใช้จ่ายเงินของครอบครัว ได้แก่ (วารุณี วงษา 2529:93)

(1) เป็นวิธีช่วยให้ครอบครัวบรรลุเป้าหมายด้านความพอเพียงของทรัพยากรที่จะสนองความต้องการจำเป็นของสมาชิกครอบครัวได้

(2) ทำให้ครอบครัวใช้เงินรายได้อย่างมีหลักเกณฑ์ พร้อมกับได้รับความพอใจมากที่สุด จากเงินจำนวนนั้น

(3) ช่วยให้ครอบครัวสามารถเก็บเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคตได้ถูกต้อง

(4) ทุกคนในครอบครัวเข้าใจภาวะการเงินที่แท้จริงของครอบครัว จากการได้ร่วมวางแผนการใช้จ่าย และจะทำให้แต่ละคนระมัดระวังการใช้จ่ายส่วนตัวยิ่งขึ้น

- (5) ผู้หาเงินรายได้ของครอบครัวไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับการขอเบิกเงินพิเศษจากสมาชิก โดยไม่รู้ล่วงหน้า เพราะการกระจายรายได้คลุมรายจ่ายของทุกคน
- (6) สมาชิกครอบครัวได้เห็นความสำคัญ และได้เข้าใจถึงความรับผิดชอบที่ตนเองมีส่วนร่วมอยู่ด้วย
- (7) ทำให้ทุกคนในครอบครัวเห็นคุณค่าของความร่วมมือหรือการปรองดองกัน
- (8) ช่วยลดความรุนแรงของปัญหาเศรษฐกิจครอบครัวลง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเงินรายได้น้อยและจำกัด
- (9) บันทึกการใช้จ่ายที่ทำไว้เพื่อวางแผนการใช้จ่าย ให้ประโยชน์หลายด้าน เช่น

- ก. ช่วยให้เห็นจำนวนเงินที่เสียไปในทางที่ไม่จำเป็นได้ชัดเจน
- ข. สะท้อนให้เห็นนิสัยการใช้จ่าย เป็นเครื่องเร้าให้เกิดการปรับปรุง
- ค. เป็นประโยชน์ในการพิจารณาค่าของเครื่องใช้ไม่สอย หรือเมื่อต้องการเปรียบเทียบค่าครองชีพ เพราะสามารถดูย้อนหลังได้

4) ขั้นตอนการวางแผนใช้จ่ายเงินของครอบครัว มีดังนี้ (วารุณี วงษา 2529:94-97)

- (1) ตั้งเป้าหมายการใช้จ่ายเงิน เช่น ให้รายจ่ายสมดุลกับรายได้ หรือให้มีเงินสะสมไว้ใช้วันหน้า
- (2) วางแผนการจ่ายหรือกะจ่าย ด้วยวิธีการ
 - ก. คาคะเนปริมาณเงินรายได้ทั้งหมดที่ครอบครัวคาดว่าจะได้รับในระยะที่ต้องการทำงานประมาณให้ใกล้เคียงความจริง
 - ข. เขียนรายจ่ายที่จำเป็นสำหรับครอบครัวรวมทั้งรายจ่ายที่ต้องการ
 - ค. กะประมาณเงินสำหรับจ่ายแต่ละรายการให้ใกล้เคียงความจริงที่สุด
 - ง. รวมเงินรายการจ่ายทุกประเภท แล้วทำรายจ่ายให้สมดุลกับรายรับ
 - จ. สำนวณแผนการกะจ่ายเพื่อให้แน่ใจว่ามีทางทำได้สำเร็จ
- (3) ปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายเงิน ด้วยการหาวิธีการที่เหมาะสม เช่น
 - ก. ระบบซอง คือแยกเงินกะจ่ายแต่ละประเภทใส่ซองแยกไว้ พร้อมเขียนหน้าซองกำกับ
 - ข. เปิดบัญชีเงินฝากเพื่อเรียกไว้กับธนาคารโดยใช้จ่ายเงินงบประมาณ

ก. ใช้เครดิตเปิดบัญชีเงินเชื่อไว้กับร้านค้าที่คุ้นเคย แล้วสั่งซื้อสินค้าตามรายการที่กะจ่าย

(4) ประเมินผล โดยการบันทึกรายจ่ายประจำวัน เพื่อตรวจสอบกับแผนที่กะจ่ายไว้

1.3.5 คุณลักษณะของแหล่งลงทุน

การลงทุน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนทางการเงินหรือการลงทุนในด้านอื่นๆ ก็ตาม จะต้องผ่านแหล่งลงทุนที่เรียกว่าตลาดเงิน และตลาดทุน การลงทุนเปรียบได้กับการซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งต้องมีอัตราประโยชน์ และมีมูลค่าในสายตาลูกค้า จึงจะสามารถดึงดูดให้เลือกลงทุนได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2539: 69 อ้างถึงใน ปวิกร จุณณานนท์ 2541: 57) ในทฤษฎีอัตราประโยชน์ ซึ่งเป็นผลงานของนักเศรษฐศาสตร์ 3 ท่าน ได้แก่ Leon Walras ชาวฝรั่งเศส Karl Menger ชาวออสเตรีย และ William Stanley Jevons ชาวอังกฤษ อธิบายว่า อัตราประโยชน์ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้สินค้าเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ หรือหมายถึงวิสัยความสามารถของสินค้าที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ หรือหมายถึงคุณสมบัติที่มีอยู่ในสินค้าหรือบริการซึ่งสามารถสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภคสินค้านั้น (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย 2545 : 45) จากการศึกษาของ ปวิกร จุณณานนท์ (2541: 140-141) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุน พบว่า ผลตอบแทน ความเสี่ยง และความน่าเชื่อถือของแหล่งลงทุน มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน

ปัจจัยเกี่ยวกับแหล่งลงทุนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุน สุวภา เจริญยิ่ง (2545: 148) ให้ข้อคิดในการลงทุนควรพิจารณา 8 ประเด็นดังนี้ 1) มีมืออาชีพบริหารเงินให้ 2) มีการกระจายความเสี่ยงการลงทุน 3) เมื่อต้องการเงินสดสามารถขายออกไปได้ 4) ได้ลงทุนในตราสารที่เสนอขายเฉพาะรายใหญ่ 5) ประหยัดภาษี 6) ใช้เงินลงทุนน้อย 7) ซื้อขายสะดวก 8) มีกลไกป้องกันผู้ลงทุน เช่นการแยกทรัพย์สิน มีผู้ดูแลผลประโยชน์

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสถาบันการเงินก็มีผลต่อการลงทุนเช่นกัน (นภพร เรืองสกุล 2530: 109-120) ได้แก่

1) ท่าเลที่ตั้งและลักษณะอาคาร สะดวกในการติดต่อหรือไม่ อาคารที่หรูหราเกินไปคงสิ้นเปลืองค่าก่อสร้างมาก ส่วนอาคารที่ทรุดโทรมแสดงถึงขาดการดูแลเอาใจใส่ อาจเนื่องจากไม่มีเงินที่จะดูแล

2) พนักงานมีจำนวนเหมาะสม และให้บริการที่ดี ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารและผลประกอบการของสถาบันมีความมั่นคงทางการเงินเพียงพอ

โดยสรุปคุณลักษณะที่ดีของแหล่งลงทุน ได้แก่

- 1) ด้านความน่าเชื่อถือของแหล่งลงทุน ควรมีข้อมูลที่ถูกต้องและทันการณ์ เช่น ข้อมูลราคาและปริมาณซื้อขาย ข้อมูลผลการดำเนินงานของกิจการ
- 2) ด้านความสะดวกในการลงทุน ควรมีสภาพคล่อง สามารถเปลี่ยนหลักทรัพย์เป็นเงินสด หรือเงินสดเป็นหลักทรัพย์ได้อย่างรวดเร็ว มีช่องทางติดต่อหลากหลาย และไม่ยุ่งยาก
- 3) ด้านผลประโยชน์ในการลงทุน ควรมีต้นทุนปฏิบัติการต่ำ เช่น ค่าธรรมเนียม ต้นทุนการติดต่อ ภาระภาษีต่ำหรือได้รับการยกเว้นภาษี และมีอัตราผลตอบแทนสูง

2. ข้อมูลบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดตราด

จังหวัดตราด เป็นจังหวัดชายแดนที่มีพื้นที่ติดทะเล มีเกาะมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากจังหวัดภูเก็ต แบ่งการปกครองเป็น 5 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ ด้วยเหตุที่สภาพภูมิศาสตร์เป็นเมืองชายแดน มีภูเขา ทะเล เกาะแก่งมากมาย จึงมีหน่วยงาน และสถานบริการสาธารณสุขของรัฐจำนวนมากกระจายครอบคลุมพื้นที่ ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จังหวัด 1 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 7 แห่ง โรงพยาบาล 7 แห่ง สถานีอนามัย 66 แห่ง

ตารางที่ 2.1 จำนวนหน่วยงานและสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐในจังหวัดตราด

หน่วยงาน	จำนวน (แห่ง)
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	1
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	6
โรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 312 เตียง	1
โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 30 เตียง	5
โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 10 เตียง	1
หน่วยควบคุมโรคหน้าโดยแมลง	1
สถานีอนามัย	66
รวม	81

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราด

แม้ว่าประชากรอยู่ในพื้นที่ให้ดูแลไม่มากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น จำนวนประชากรจังหวัดตราดตามฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ 217,950 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2547) แต่ด้วยมีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม เป็นที่รู้จัก จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการจำนวนมาก ประกอบกับมีจำนวนสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชนมาก ซึ่งต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ โดยจ่ายค่าตอบแทนตามเหมาะสม จึงทำให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดตราด มีรายได้ค่อนข้างสูง โดยบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขของจังหวัดตราด มีจำนวน 1,299 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราด, ฐานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุขจังหวัดตราด 2548) กลุ่มใหญ่สุดเป็นพยาบาล มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนบุคลากรปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอเมืองตราด ส่วนน้อยกระจายอยู่ในพื้นที่ทุกอำเภอ

ตารางที่ 2.2 จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขภาครัฐ จังหวัดตราด
แยกประเภทรายอำเภอ ปีงบประมาณ 2548

อำเภอ	แพทย์/ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	ข้าราชการอื่นๆ	ลูกจ้างประจำ	ลูกจ้างชั่วคราว
เมือง	34	15	384	148	102	113
คลองใหญ่	4	2	52	25	15	-
เขาสมิง	4	2	53	60	4	-
บ่อไร่	4	2	58	47	10	-
แหลมงอบ	4	2	46	32	5	-
เกาะกูด	1	-	9	7	6	-
เกาะช้าง	3	1	23	14	8	-
รวม	54	24	625	333	150	113

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราด

บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดตราดได้รับสิทธิและประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติราชการเช่นเดียวกับข้าราชการทั่วไป ได้แก่ เงินเดือน สวัสดิการที่อยู่อาศัยหรือค่าเช่าบ้าน สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับข้าราชการครอบคลุมดังนี้ (ประหยัด กงตาลและคณะ 2544: 1-10) ข้าราชการมีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลซึ่งเกิดจากการเจ็บป่วย ซึ่งสามารถใช้สิทธิได้ทั้งตัวเอง บุคคลในครอบครัว ได้แก่บุตรจำนวนไม่เกิน 3 คน คู่สมรส บิดาและมารดา รวมทั้งสามารถใช้สิทธิในการตรวจสอบสุขภาพประจำปีสำหรับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และผู้รับบำนาญ สำหรับสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (สมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย 2549 : 82-83) ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำมีสิทธิรับสวัสดิการเงินบำรุงการศึกษาของบุตรได้ถึงระดับอนุปริญญา โดยใช้สิทธิได้จำนวน 3 คน

นอกจากเงินเดือนและสวัสดิการที่กล่าวแล้ว บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีสิทธิได้รับเงินตอบแทนนอกเหนือเงินเดือน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เสริมสร้างแรงจูงใจและตอบแทนในการปฏิบัติงานในเวลาราชการและหรือนอกเวลาราชการ (กระทรวงสาธารณสุข 2544: 2-5) ได้แก่

1. ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานคลินิกพิเศษนอกเวลาราชการ

3. ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานเวรหรือผลัดบ่ายและหรือผลัดคึกของพยาบาล มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้พยาบาลที่ต้องปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ผิดปกติของวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน

4. ค่าตอบแทนในการชันสูตรพลิกศพ มีเจตนารมณ์เพื่อการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับคำสั่งให้ออกไปปฏิบัติงานการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ

5. ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับแพทย์สาขาส่งเสริมพิเศษ มีเจตนารมณ์เพื่อจูงใจให้มีแพทย์ปฏิบัติงานในงานที่มีปัญหาความขาดแคลนเฉพาะตามที่กำหนด

6. ค่าตอบแทนเบี่ยเลี้ยงเหมาะสมสำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถานีนอามัย มีเจตนารมณ์ในการสร้างแรงจูงใจให้มีเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงาน ในพื้นที่ทุรกันดาร และขาดแคลนบุคลากร

7. ค่าตอบแทนเงินเพิ่มพิเศษสำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ และเภสัชกร ที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยไม่ปฏิบัติเวชปฏิบัติส่วนตัวหรือปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน มีเจตนารมณ์เพื่อให้บุคลากรอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานบริการประชาชนอย่างเต็มที่ โดยไม่วิตกกังวลต่อการแสวงหารายได้เพื่อเติมจากการทำเวชปฏิบัติส่วนตัวในภาคเอกชน นอกเวลาราชการ ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแพทย์ ทันตแพทย์และเภสัชกร โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคที่ห่างไกล ไม่ต้องย้ายสถานที่ปฏิบัติงานไปเมืองใหญ่ๆ ที่สามารถหารายได้จากการทำเวชปฏิบัติส่วนตัวในภาคเอกชนได้

8. ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพและเวชปฏิบัติครอบครัว มีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดการบริการเชิงรุกถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น

ค่าตอบแทนที่กำหนดในข้อบังคับกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้กับหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2544 ดังกล่าวข้างต้น มีผลให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข มีโอกาสได้รับรายได้นอกเหนือเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการ และถูกจ้างสังกัดหน่วยงานอื่น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนของครอบครัวน้อยมาก ส่วนใหญ่การศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนจะเป็นการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์ภาคธุรกิจ ในภาคครัวเรือนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการออมของบุคคลหรือครัวเรือน ซึ่งการออมในระยะยาวเป็นลักษณะเดียวกับการลงทุน พอรวบรวมได้ ดังนี้

3.1 งานวิจัยที่มีผู้ศึกษาในประเทศไทย

3.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการลงทุน ดังนี้

วิลาสินี ชัยวรรณ (2548 : 64-67) ศึกษาพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของนักลงทุนรายย่อย ณ ห้องค้าจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อหวังผลกำไรจากการขายหุ้นระยะสั้นมากที่สุด ส่วนเหตุผลจากผลประโยชน์ทางภาษี สิทธิในหุ้นเพิ่มขึ้น รวมทั้งความต้องการกระจายความเสี่ยง เป็นเหตุผลที่นักลงทุนใช้ตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์น้อยมาก ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการลงทุนและข้อมูลทั่วไปของนักลงทุนรายย่อย ซึ่งพฤติกรรมการลงทุนพิจารณาจากจำนวนเงินที่ใช้ซื้อขายหลักทรัพย์ต่อวัน ปังจัยข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนเงินที่ใช้ซื้อขายหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับปังจัยข้อมูลทั่วไป ยกเว้นระดับการศึกษา กล่าวคือระดับการศึกษาของนักลงทุนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อจำนวนเงินที่ใช้ซื้อขายหลักทรัพย์ต่อวัน สำหรับปังจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่าปังจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มากที่สุด คือปังจัยทางด้านความมีชื่อเสียงของโบรกเกอร์ในด้านการบริการข่าวสารที่ดี และความซื่อสัตย์ รองลงมาได้แก่ปังจัยทางด้านระบบ IT ของบริษัทที่บริการแก่ลูกค้าดีและทันสมัย และอันดับที่ 3 คือปังจัยทางด้านทำเลที่ตั้งใกล้บ้าน/ที่ทำงาน มีที่จอดรถสะดวกสบาย

เพียงใจ สุขะดุก (2543 : 59-61) ศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนในการเลือกโบรกเกอร์ และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ห้องค้าจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักลงทุนที่มีรายได้และระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการลงทุนแตกต่างกัน โดยนักลงทุนที่มีรายได้สูงจะมีแนวโน้มใช้เงินลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์สูงด้วย นักลงทุนที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมุ่งเน้นลงทุนในหุ้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ ต่างกับนักลงทุนที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลทางด้านวิเคราะห์เทคนิคในการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

สำหรับปัจจัยในการใช้พิจารณาเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า เหตุผลที่เข้ามาลงทุน ต้องการกำไรและผลตอบแทนที่มากกว่าดอกเบี้ย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุน นักลงทุนให้น้ำหนักมากที่สุดด้านฐานะทางการเงินของหลักทรัพย์ ปัจจัยในการเลือกโบรกเกอร์ นักลงทุนให้ความสำคัญทางด้านข้อมูลข่าวสารของโบรกเกอร์มากเป็นอันดับแรก

วิชา สุวรรณคฤหาสน์ (2542 : 105) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนใน หุ้นกู้ด้อยสิทธิของธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่ถูกค่าให้ความสนใจมากที่สุด ในการตัดสินใจลงทุนในหุ้นกู้ด้อยสิทธิของธนาคารพาณิชย์ในแต่ละครั้ง ได้แก่ปัจจัยในเรื่องของ อัตราผลตอบแทน อัตราดอกเบี้ยในขณะนั้น ภาวะเศรษฐกิจ ผลกำไรของธนาคาร ผลการดำเนินงาน ของธนาคาร และชื่อเสียงฐานะของธนาคารเป็นหลักใหญ่ สำหรับปัจจัยที่ถูกค่าให้ความสำคัญ ปานกลางจนถึงน้อยที่สุด ได้แก่ปัจจัยในเรื่องของการสามารถนำหุ้นกู้ของธนาคารมาค้ำประกันเงิน กู้ได้ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ถูกค่าจะได้ นอกเหนือดอกเบี้ย เช่นการแปลงหุ้นเป็นหุ้นสามัญ และ ปัจจัยในเรื่องของภาวะเงินฝืด เงินเฟ้อ และภาวะตลาดหุ้นตามลำดับ

ปวิกร จุณณานนท์ (2541 : 117-147) ศึกษาปัจจัยการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน พบว่าตัวแปรด้านลักษณะประชากรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน ได้แก่เพศ การศึกษา อายุ อาชีพ โดยการตัดสินใจลงทุนในการกองทุนรวมของประชาชนเพศชายมีระดับต่ำกว่าเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้เกิดการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมในระดับต่ำ อายุมากกว่า 50 ปี และอาชีพรับจ้าง/ พนักงานบริษัทธุรกิจมีการตัดสินใจระดับต่ำเช่นกัน สำหรับปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม ได้แก่ ประสบการณ์เดิมจากการลงทุนในกองทุนรวม ทศนคติต่อการลงทุนในกองทุนรวม ภาวะแวดล้อม และความน่าเชื่อถือบริษัทหลักทรัพย์จัดการ

สุภารัตน์ มีจิตร (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการลงทุนของนักลงทุนไทยรายย่อยใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ได้แก่ ภาวะการเมือง ภาวะอุตสาหกรรม และการวิเคราะห์บริษัท ส่วนจำนวนเงินลงทุนมีความสัมพันธ์กับ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ในการลงทุน และระยะเวลาการถือครองหลักทรัพย์ในการลงทุน

อุบลรัตน์ ลิ้มปิยารมย์ (2540 : 86-87) ได้ทำการศึกษาปัจจัยกำหนดการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูลทศนิยมแบบอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 2518-2537 ผลการศึกษาพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่แท้จริง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปีที่ผ่านมา อัตราส่วนภาระการชำระหนี้ในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับปริมาณการลงทุนของ

ภาคเอกชนในประเทศไทยในทางลบ ส่วนรายได้ต่อหัวของประชาชน ในประเทศปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับปริมาณการลงทุนของภาคเอกชนในทางบวก

ธีระ เศรษฐเสถียร (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของนักลงทุนรายย่อยในจังหวัดเชียงใหม่ พบสาเหตุสำคัญที่นักลงทุนเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อต้องการกำไรจากการซื้อขาย การวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนอาศัยตัวแปรหลัก 4 ตัวแปร คือภาวะทางเศรษฐกิจ ผลประกอบการของบริษัท สถานการณ์ทางการเมือง และการวิเคราะห์ทางเทคนิค นอกจากนี้ ยังพบว่านักลงทุนที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่ใช้ข้อมูลก่อนตัดสินใจมากกว่านักลงทุนที่มีระดับการศึกษาดำกว่า

เรืองฤดี อุคมนุสรณ์ (2539 : 41-42) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ลงทุนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่ารายได้ของผู้ลงทุน และราคาหลักทรัพย์ที่คาดว่าจะเพิ่ม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ลงทุนที่มีรายได้สูง และรายได้ปานกลาง ส่วนผู้ลงทุนที่มีรายได้น้อย พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ลงทุนคือรายได้ของผู้ลงทุน กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นความต้องการลงทุนในหลักทรัพย์ก็เพิ่มขึ้น และเมื่อราคาหลักทรัพย์ที่คาดว่าจะเพิ่มเพิ่มขึ้นความต้องการลงทุนในหลักทรัพย์ก็เพิ่มขึ้นด้วย สำหรับการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ลงทุน พบว่าผู้ลงทุนที่มีรายได้สูง และรายได้ปานกลาง มีความต้องการลงทุนในหลักทรัพย์มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

สุริยา รักการศิลป์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จากรายรับที่ได้จากการขายที่ดิน โดยสุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ 6 อำเภอรอบอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และต้องเป็นเกษตรกรที่มีการขายที่ดิน วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการใช้จ่ายเงินของเกษตรกรจากรายรับที่ได้จากการขายที่ดิน และเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการใช้จ่ายเงินไปในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรนำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ ตามลำดับดังนี้คือ นำฝากธนาคารเพื่อหวังผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยเงินฝาก ซื้อที่ดินแปลงใหม่ ซื้อเครื่องใช้ในบ้านและให้เงินแก่ลูกหลาน ซ่อมแซมหรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ลงทุนเปิดร้านค้าหรือซื้อรถยนต์รับส่งผู้โดยสาร ให้เงินกู้แก่เพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง และพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประเภท ลงทุนของเกษตรกร คือรายรับจากการขายที่ดิน ผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนประเภทต่างๆ ฐานะทางเศรษฐกิจเดิมของเกษตรกรก่อนขายที่ดิน ประสบการณ์ทำงาน นอกฟาร์ม และอายุของเกษตรกร

ทวี อุปัทมย์ (2534 : บทคัดย่อ) ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุน ของสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2531 โดยศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผล

กระทบต่อพฤติกรรมในการลงทุน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการลงทุนของเกษตรกร ได้แก่ต้นทุนในการใช้ทุน จำนวนวันทำงาน การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว และขนาดที่ดิน ส่วนปัจจัยสินเชื่อ ระดับรายได้ของฟาร์ม ขนาดของฟาร์ม และอายุของหัวหน้าครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการลงทุน

3.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการออม ดังนี้

ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์ (2545 : 102-111) ศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ : กรณีศึกษาพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (เชียงใหม่) ภาคเหนือ และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่หรือการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านขบวนการให้บริการ ผลการศึกษาสรุปได้คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีผลกระทบต่อการออมในระดับมาก คืออัตราผลตอบแทนสูง ปัจจัยด้านราคามีผลกระทบต่อการออมในระดับมาก คือไม่เสียภาษีเงินฝาก ปัจจัยด้านสถานที่หรือการจัดจำหน่ายมีผลกระทบต่อการออมในระดับมาก คือสถานที่สะดวกสบาย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลกระทบต่อการออมในระดับปานกลาง คือการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านบุคลากรมีผลกระทบต่อการออมในระดับปานกลาง คือผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพดี มีอัธยาศัยไมตรี พุดจาไพเราะ ปัจจัยด้านขบวนการให้บริการมีผลกระทบต่อการออมในระดับมาก คือให้บริการรวดเร็ว สะดวกสบาย

พรเพ็ญ ภู่วิทยพันธุ์ (2540 : 115-117) ศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดความสามารถในการออมของครัวเรือน คือรายได้ ทั้งรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริง และรายได้จากทรัพย์สิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดสิ่งจูงใจในการออมของครัวเรือน คืออัตราเงินเฟ้อและผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนอัตราดอกเบี้ยจูงใจให้เกิดการออมค่อนข้างน้อย ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดโอกาสในการออมของครัวเรือน คือจำนวนสาขาของสถาบันการเงินรวม จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ ส่วนจำนวนสาขาของธนาคารออมสินไม่มีอิทธิพลต่อการออมผ่านธนาคารออมสิน

เบญจมาศ ตากัน (2540 : 38-41) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูลำปาง จำกัด ปี 2538 พบว่าสมาชิกสหกรณ์จะมีการออมทั้งในรูปสินทรัพย์ (ร้อยละ 49.31) และการออมทางการเงิน (ร้อยละ 50.69) เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยอันประกอบด้วย รายได้ถาวร รายได้ชั่วคราว ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าคงทน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าไม่คงทน สินทรัพย์ หนี้สิน จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นภาระ

ระยะเวลาในการเป็นครอบครัว กับตัวแปรตาม คือการออมของครอบครัว พบว่ารายได้ถาวร สิ้นทรัพย์ และระยะเวลาการเป็นครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการออมของครอบครัว

3.2 งานวิจัยที่มีผู้ศึกษาในต่างประเทศ

สำหรับการศึกษาในต่างประเทศมีการรวบรวม และสรุปผลไว้บ้าง (วิไลลักษณ์ ไทยอุตุส่าห์ และวลัยภรณ์ อัดตานันท์ 2530: 24-30) ได้แก่

Boskin (1978) ได้ศึกษาผลกระทบของภาษีเงินได้ที่มีต่อการออมของประชาชนชาวอเมริกัน ผลการศึกษาพบว่าระดับการออมของชาวอเมริกันขึ้นอยู่กับระดับของรายได้ ฉะนั้นถ้ารัฐบาลต้องการจะเพิ่มระดับการออมของประชาชน ต้องลดภาษีเงินได้ที่เกิดจากผลตอบแทนในการลงทุนทางการเงิน เนื่องจากการลดภาษีเงินได้จากผลตอบแทนในหุ้นจะทำให้ชาวอเมริกันมีรายได้สูงขึ้น และการออมก็จะเพิ่มขึ้น

Snyder (1974) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการออมของประเทศกำลังพัฒนาด้วยวิธีการตรวจเอกสารที่ใช้วิธีการทางด้านเศรษฐมิติหลายชิ้น และจากผลงานหลายชิ้นที่ได้ศึกษาทำให้พบว่า พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศถูกกำหนดโดยตัวแปรหลายตัว และแตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรมและขั้นตอนของการพัฒนาของประเทศ แต่ทุกๆ เอกสารที่ศึกษาก็ยังถึงความสำคัญของรายได้ที่มีต่อการออมทั้งสิ้น นอกจากรายได้แล้ว ตัวแปรอื่นๆ ก็ได้แก่ ความมั่งคั่ง อัตราดอกเบี้ย ระดับราคาสินค้า ขนาดของครอบครัว โครงสร้างของอายุของบุคคลในครอบครัว อาชีพ การกระจายรายได้และการอาศัยอยู่ในเขตเมืองและนอกเขตเมือง